

Становище

от

проф. д-р Васил Георгиев

по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 9.1. Национална сигурност (институционална сигурност и превенция на организираната престъпност), обявен в Държавен вестник, ДВ бр. № 49/17.06.2025 г. с кандидат доц. д-р Петер Лошонци

Основание за изготвяне на рецензията:

Заповед 103/05.01.2026 г. на Ректора на Академията за национална и информационна сигурност

Уважаеми членове на научното жури,

Представям на Вашето внимание становището си по представените от единствения кандидат доц. д-р Петер Лошонци, документи и трудове в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ (институционална сигурност и превенция на организираната престъпност), обявен в Държавен вестник, ДВ бр. № 49/17.06.2025 г.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със Заповед N 103/05.01.2026 г. г. на Ректора на Академията за национална и информационна сигурност съм назначен за вътрешен член на научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ (институционална сигурност и превенция на организираната престъпност), обявен в Държавен вестник, ДВ бр. № 49/17.06.2025 г.

На първото заседание на журито, проведено на 06.01.2026 г. ми бе възложено да представя становище.

Кандидатът доц. д-р Петър Лошонци е специалист с дългогодишен опит в академичната среда и управлението на образователни и информационни процеси в областта на сигурността.

През 2000 г. доц. Лошонци завършва Техническия университет в Кошице, EQF 7.

През 2006 г. доц. Лошонци защитава докторска степен (PhD) в Университета в Жилина, Факултет по специално инженерство, в направление „Защита на лица и имущество“, с дисертация върху качествени методи за управление на сигурността за повишаване защитата на активи.

Преподавателската дейност започва в изнесеното звено на Университета в Жилина в Кошице – като асистент (2002–2006)

От 2008 г. преподава във Висшето училище по управление на сигурността като асистент (юни–юли 2008 г.) е съчетана с ангажименти по ИТ и институционално развитие. Квалификациите и научните интереси на доц. Лошонци са в областта на информационната сигурност. През юли 2022 г. доц. Лошонци придобива академично звание доцент по икономика (профил „Икономика и информационна сигурност“) във ВУЗФ, София.

Доц. д-р Лошонци има сериозен административен опит, като от 2002 г., се включва в дейността на изнесено звено на Университета в Жилина (Факултет по специално инженерство) в гр. Кошице, Словения първоначално като асистент (до 31.07.2006 г.), като паралелно с преподавателските ангажименти изпълнява и функции по заместване/подпомагане на ръководството на звеното. В периода 01.08.2006 – 31.05.2008 г., поема ръководството като ръководител на изнесеното звено в Кошице.

От 2008 г. доц. Лошонци работи във Висшето училище по управление на сигурността в Кошице (VŠBM) – първоначално като асистент, впоследствие (2008

– 05.09.2019), като заместник-ректор по информатика и развитие, с профил „дигитализация и институционално развитие“, изпълняващ длъжността ректор (2019 – 2020 г.), първи заместник-ректор (2020 – 2022 г.), и.д. ректор (2022 – 2023 г.) и ректор от 2023 г. каквато е длъжността му и в момента.

2. Съответствие на количествените резултати от научната и преподавателската дейност на кандидата с минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионалното направление „Национална сигурност“

Предложените за рецензиране трудове на кандидата по конкурса включват проблеми, свързани с проблематиката на сигурността и

Приложенията към процедурата справки, дипломи и други документи удостоверяват обстоятелството, че кандидатът доц. д-р Петер Лошонци е покрил изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България /ЗРАСРБ/, относими към заемането на академичната длъжност „доцент“ по ПН 9.1. „Национална сигурност“.

Кандидатът е представил доказателства за осъществена преподавателска дейност като доцент във Висшето училище по управление на сигурността в Кошице, Словакия от 2022 г. досега, която надвишава минимално изискуемия срок от 2 години по чл. 29, ал.1, т.2 от ЗРАСРБ.

Кандидатът е представил доказателства за придобита образователно-научна степен „доктор“, с което е удостоверил изпълнението на изискването на чл. 29, ал.1, т.2 от ЗРАСРБ и на на показател А от минималните национални изисквания за заемане на длъжността „професор“.

За установяване на изпълнението на показатели Б и Г от минималните национални изисквания за заемане на длъжността „професор“, кандидатът представя 14 броя публикации, които не са използвани при придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Публикациите, които са предложени от кандидата за становище, могат да бъдат класифицирани по следния начин:

- Хабилизационен труд – публикувана монография – 1 бр., която удостоверява изпълнението на чл. 29, ал. 1, т. 3 ЗРАСРБ и критерий Б от Изискванията;

- Публикувана монография, която не е представена като основен хабилизационен труд – 1 бр.

- Статии и доклади по показател Г (извън монографията) – 12 бр.

Представените публикации надхвърлят минималните национални изисквания на ППЗРАСРБ по показател Г (325 точки при минимално изискуеми 200).

Кандидатът е представил Справка за цитирания, от която е видно, че представените цитирания надхвърлят минималните национални изисквания на ППЗРАСРБ по показател Д (105 точки при минимално изискуеми 100).

Кандидатът е представил доказателства за участие в проекти, ръководство на докторанти и в издаването на учебници, като представените доказателства надхвърлят минималните национални изисквания на ППЗРАСРБ по показател Е (235 точки при минимално изискуеми 100).

В обобщение, представените доказателства от кандидата установяват изпълнението на националните минимални изисквания, съгласно изискването на чл. 29, ал.1, т.5 ЗРАСРБ.

Представените трудове са оригинален труд на автора и не се установява, нито е установено по законен ред плагиатство или недостоверност на представените научни данни в научните трудове, с което са спазени изискванията на чл. 29, ал. 1, т. 6 ЗРАСРБ

От изложеното по-горе е видно, подкрепено с представената от кандидата справка, че с представените публикации и цитирания, кандидатът доц. д-р Петер Лошонци е изпълнил изискванията на ЗРАСРБ и минимално изискваните точки по групи показатели за академичната длъжност „професор“ по професионално направление 9.1. Национална сигурност,

Представям таблица за съответствие:

Критерии	Показатели	Минимални изисквания точки по критерии	Точки на кандидата по критерии
А	1	50	50
Б	3	100	100
Г	4-10	200	217,8
Д	11-13	100	105
Е		100	235
Общо		550	707,8

3. Оценка на представените за рецензиране трудове

3.1. Хабилизационен труд

Заглавието на представения хабилизационен труд е „Подбрани рискови аспекти при упражняването на професията парамедик, засягащи нейната сигурност“ (англ. Selected risk aspects of performing the profession of a paramedic affecting its safety).

Хабилизационния труд е с обем от 171 страници, разпределени в увод, девет глави и заключение. Обемът на монографията отговаря на изискванията за минимален обем съгласно пар.1, т. 10 от ДР ЗРАСРБ.

Монографията изследва рисковете за сигурността, съпътстващи осъществяването на професията „парамедик“ в рамките на Интегрираната спасителна система (IRS) на Република Словакия. Цел на монографията е идентифицирането и оценяването на конкретни рискове, които са известни в литературата, но в практиката често остават недостатъчно измерени или

управлявани и при които мерките за тяхното редуциране се оказват с ограничена ефективност.

Използвани са предимно качествени методи (анализ на източници и казуси, анкети и контролирани интервюта с експерти и практики), допълнени от количествени данни (статистики, измервания от учения и практическа дейност), като част от тези количествени данни не се отнасят до Република Словакия, поради която причина изследването отчита и регионалните специфики и тяхното влияние върху риска.

Монографията изследва риска в няколко основни тематични ядра, последователно разгърнати по глави:

В първа глава е обоснована теоретичната рамка на риска и се разграничават външните и вътрешни рискови области.

Във втора глава е характеризирана професионалната роля на парамедика в Интегрираната спасителна система на Република Словакия и е формулиран спектър от специфични рискове (агресия, ПТП, лични данни, процесуални рискове, дефицити в комуникацията и ИКТ, опасни вещества/инфекциозна среда, дефицити в обучението и др.), като акцентът е върху немедицинските и организационни аспекти на тези рискове.

Специфичните рискове (агресивното поведение срещу екипите, транспортните рискове при спешните курсове, рисковете при защита на лични данни, експозицията на опасни вещества и инфекциозна среда (вкл. специфични рискове по време на Covid-19), както и рисковете в комуникацията и информатизацията на спешната помощ (взаимодействие 112–оперативен център–екип; технологични откази; несъвместими системи; дефицит на предварителна информация и др.) са изложени в следващите глави на монографията. Анализът рисковете е подкрепен с регистър на рисковете, където са описани проявления, причини и източници на рисковете.

В глава осма, изследваща образованието на парамедиците се адресира рискът от недостатъчна/асиметрична подготовка и липса на устойчив модел на обучение по безопасност, включително като системен фактор за неумение за оценяване и реакция при рискови ситуации.

Глава девета структурира предложения за редуциране на риска по темите от предходните глави и ги допълва с хоризонтални (системни) мерки по отношение на цялата Интегрирана спасителна система. От съществено значение е заключението за дефицит на релевантни данни и нужда от поне частично систематизирано събиране на данни (първоначално в рамките на EMS (абривиатура на словашката спешна помощ), както и въвеждане на функции/роля по управление на сигурността с измерими индикатори и регулярна отчетност. Поставя се и необходимост от ефективна обратна връзка към изпълнението (напр. периодични доклади, управленски обсъждания и мерки), както и от обществени и образователни интервенции (първа помощ, приложения за комуникация), които индиректно намаляват рисковете за спасителите.

Според изводите от изследването, рискът за парамедика е системно обусловен, а не просто ситуативен - той се натрупва от взаимодействието между социална среда (агресия), организационни режими (процедури, координация), техническа инфраструктура (ИКТ/комуникации, навигация), нормативни изисквания (лични данни/отговорност) и дефицити в подготовката. Най-трудно управляемият дефицит е липсата на данни и обща картина на риска: без дефинирана структура на данните и без интегрируема информационна поддръжка рискът остава „невидим“ и мерките са фрагментарни.

Според изследването редуцията на риска изисква пакет мерки, а не единични решения: деескалация и комуникационни техники; методически протоколи за оператори/сигнализиращи; образователни и организационни мерки по транспортния риск; стандарти, контрол и процедури при опасни вещества; технологични и организационни подобрения в комуникацията и информатизацията; целенасочено обучение за безопасност (вкл. самозащита и взаимодействие с полиция). Оптимизацията на сигурността според изследването би имала пряк ефект върху ефективността на системата: ограничаването на риска за екипите намалява вероятността от инциденти, изключване на кадри (изтощение, травми, професионални заболявания), грешки и забавяния в спасителните интервенции.

3.2. Становище по отношение на другите предоставени за оценка трудове.

Представените за оценка трудове могат да бъдат класифицирани в няколко научни направления, свързани със сигурността.

Първото направление е в науките за сигурността с акцент върху методологията и практическата приложимост: как се определя рискът, как се структурира управленското решение и как знанието се превежда в работещи процедури в реални организации и системи за реагиране.

Второто направление е в областта на информационна сигурност и киберсигурност, където фокусът е върху уязвимостите на и в дигиталната среда и върху това, че човешкият фактор често е решаващият „слаб елемент“ – от навици и поведение, през организационна дисциплина, до нуждата от обучение и контрол на процесите.

Третото направление е практически ориентирано и е свързано с оперативната безопасност на спасителни и медицински екипи (парамедици) – анализ на рисковете в работна среда, нужните защитни мерки и необходимостта решенията да не са реактивни, а системни и предварително планирани.

Четвъртото направление обхваща управлението на кризи (включително пандемични ситуации и обществена подготовка), като основната теза е, че кризата не се „управлява“ само с еднократни мерки, а с устойчиви механизми за координация, извличане на уроци и ясни правила за действие.

4. Приноси

4.1. Хабилитационният труд има следните приноси:

а. Научни

1. Монографията концептуализира личността на парамедика като „защитен интерес“ в рамките на науката за сигурността и систематизира основните рискови области чрез рамка на управление на риска и регистри на рискове, приложими към спешната помощ и Интегрираната спасителна система.

2. Систематизирана е матрица на рисковете, обозначаваща област на риска (вътрешен-външен), тип риск, начин на осъществяване и причина-източник на риска, относими към всеки от класифицираните в монографията рискове.

б. Научно-приложни приноси

1. Разработен е практически насочен пакет от мерки за минимизиране на риска, подреден по тематични направления (агресия, транспорт, лични данни, опасни вещества, комуникации/ИКТ, обучение), като ги свързва с конкретни механизми на проявление и управленски решения.

2. Формулирани са системни препоръки за управленска и информационна инфраструктура: поетапно събиране на данни, дефиниране на измерими индикатори, въвеждане на управление на безопасността и регулярна обратна връзка към качеството на спасителната услуга (на Интегрираната спасителна система), като предпоставка за устойчиво намаляване на рисковете.

4.2. В предложените за рецензиране трудове могат да бъдат открити следните приноси:

а. Научни:

1. Принос към методологията на изследванията в сигурността чрез разработки, които свързват теоретични модели с приложими рамки и трансфер на знания към практиката.

б. Научно-приложни:

1. Обосновани са научно-приложни решения и анализи за техническа защита на обекти, включително оценка на ефективността и модели/подходи за противодействие на заобикаляне на защитата.

2. Изведени са практико-ориентирани резултати за информационна сигурност и безопасност на медицинските спасители/парамедици, включително процедурни мерки и организационни решения в рискова среда (вкл. във връзка с пандемията от ковид-19).

5. Проверка за плагиатство и недостоверност на представените научни данни

Не съм установил и не съм получавал сигнал за плагиатство или недостоверност на представените научни данни.

6. Лични впечатления от кандидата

Не познавам лично кандидата, но разглеждайки цялостната му научна и професионална дейност, считам, че доц. Лошонци има отлични перспективи за по-нататъшното си развитие като изследовател в сферата на сигурността.

7. Препоръки и бележки към кандидата

Нямам препоръки към изследването, считам, че същото представлява изчерпателно изследване на рисковете в професията на парамедика. Съществуват и други рискове – прихосоциални и когнитивни, свързани с конкретното натоварване върху самия парамедик, изследването на въздействието на които би обогатило хабилитационния труд.

8. Мотивирано предложение

1. На основание на развитите по-горе в становището констатации и изводи приемам, че представените за оценка трудове на кандидата съответстват на тематиката на обявения конкурс за академичната длъжност „професор“ по професионално направление 9.1. Национална сигурност.

2. Считаю, че кандидатът доц. д-р Петер Лошонци, притежава необходимата квалификация, трудова и професионална компетентност, и лични качества и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение за успешна работа на академичната длъжност „професор“ по посоченото професионално направление.

3. Предвид гореизложеното изразявам положителна оценка на кандидатурата на доц д-р Петер Лошонци, предлагам на уважаемото научно жури да избере на академичната длъжност „професор“ кандидата по конкурса.

02.02.2026 г.

гр. Пловдив

проф. д-р Васил Георгиев

Подпис: